Melléklet a Szabad Szó 26. számához. Budapest, 1907. 21. Iuni (4. Iuli)

VOINȚA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agricultorilor, muncitorilor, meseriaşilor, cubicaşilor, şi ale gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanţi pentru abonarea foaei, caute la „Tribuna" acestei foi.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacţia şi administraţia: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot feluri de scrisori, bani şi altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó", VII., István-ut 67. sz.

Fraţilor!

Arma voastră sîngură e: „Voinţa Poporului". Singura foaia, care intr' adevĕr pentru voi şi voue lucră. Nu cruţaţi timp şi osteneală şi agitaţi în interesul foaei voastră. Şi fiind-că bine sciţi, că „Voinţa Poporului" nu se poate abona, dar membrii grupelor o capăta în cinste, nizuinţa voastră să fiă, ca pretutindinea — unde vreau să citească „Voinţa Poporului — să alcătiuţi grupă locală. Numai aşa puteţi respândi foaia voastră şi prin aceasta ideea şi numai aşa puteţi ajunge scopul vostru de mult dorit.

Agitaţi pentru foaia voastră.

Chiar pentru-aceea.

Atît, atît au tot promis, pănă în fine totuşi ş'au ţinut voarba domn i cu o miă de holde, între cai i cu mare numĕr sunt şi deputaţi din dietă. Dar nu te bucura ţăranule! N'ai ce mulţămi nici acum. N'au dat nici vot de alegere egal şi secret, nici dare progresivă. Căci aceste ar fi bune chiar pentru noi. Şi lucruri de aceste ei nu fac. Barem nu bucuros. Dar au făcut aceea, că pe locuri, unde fraţii nostri n'au voit să lucre pentru o plată de nimic, — au adus lucrători străini. Slovaci, toţi, rutheni merg pe Câmpia-Mare şi trag folosul din munca grea al fraţilor nostri. Căci domnii cu o miă de holde au făcut şi aceea, că ce n'au voit să dee fraţilor nostri, au dat lucrătorilor străini, numai că lucrătorii organizaţi să nu învingă. Lucrătorul organizat să piară de foame. Asta-i zicala lor. Şi aşa nu capăta lucru chiar fraţii nostri şi chiar din partea celora, cari cu gură mare strigă în continuu: să fim patrioţi. Să fii patriot bun într'o ţară, unde îţi plătesc munca ta grea, unde — deşi cu vai şi amar, dar poţi trăi — e lucru de sine înţeles. Dar cum să fii patriot bun atunci, cînd n'ai pîne — dar ai datorinţe şi pe lăngă aceste îţi trag pînea din gură cu lucrători străini.

Ei au adus dară lucrători străini.

S'înşală însă domnii cu miă de holde, dacă cred, că prin aceste lucrătorii vor ave frică şi vor înceta a se mai organiza. Nu ne temem — barem nu aşa de iute. Am avut noi luptă şi mai crâncenă şi totuşi n'am retirat. Mizeria şi sĕracia iară pe la noi nu sunt lucruri necunoscute. Ne-am socotit deja.

Suntem convinşi, că arma acesta nouă al domnilor cu o miă de holde nu va aduce succes. De mult am aşteptat şi am sciut, că o vor folosi. Căci bine am sciut că ori-ce fac ei, în contra noastră fac şi lucră. Chiar pentru-aceea cu linisce asteptăm, ce va fi. Liniştit pentru-aceea, că vine tîmpul lucrului de vară şi atunci vor căuta ei să căştige din nou lucătorii vechi, căci cei străini nu pot şi nu sciu lucra aşa, ca ei. Şi atunci lucrătorii vor fi de pe pădură. Şi încă un folos vom ave. Deacuma înainte nu pentru parte vom lucra, ci dacă pot lucrătorilor străini şi noue vor plăti în bani.

Dar şi de alta parte va fi folositor acest lucru. Dacă vor pretinde lucrătorii străini partea şi plata lor — omenos şi cum se cade — e uşor de gândit că nu o vor căpata. Şi atunci vor sci şi ei, că pentru-ce fură ei aduşi aici la noi.

Ca un cuvînt iară o frunză frumoasă în bucheta faptelor de pănă acum. Sperăm că frunza cea din urmă. Căci pocalul e deja plin. De zeci de ani tot mereu l'a umplut şi dacă odată va fi plină, numai ei să nu se innece. Şi voi să învăţaţi, că în contra acestora numai aşa ve puteţi apăra, dacă ve organizaţi. Dacă ve veţi nisui ca toţi lucrătorii, fără de distincţiune de neam — să fiă într'o, tabăra, pe o voinţa. Şi acesta numai aşa şi atunci il puteţi ajunge, dacă pretutindenea, unde ve întoarceţi, sau aveţi ceva de făcut, învăţaţi şi luminaţi poporul. că numai în sinul Alianţei e fericire. Şi chiar acum aveţi ocaziunea cea mai bună. Ca să puteţi trăi, v'aţi imprăştiat în intreaga

ţiară. Veţi cunoasce lucrători, cari n'au auzit încă despre Alianţa ţărească pentru apărarea lucrătorilor şi ninzuinţa voastră trebue să fiă, să-i câştigaţi pentru noi. Şi dacă slovaci, rutheni, toţi, — toţi vor fi organizaţi în Alianţa noastră, nu vor fi de căpatat, ca să micşoreze plaţa voastră.

Noi continuăm lucrul greu al organizării. Şi-l vom continua pănă atunci, pănă cînd nu vor fi pe o voinţa toţi lucrătorii fără de distincţiune de religiune şi de neam. Şi acuma rugăm pe fraţii nostri, că unde vor afla lucrători, cari nu cunosc ideea noastră, scopurile noastre, să-i ciară adressa şi să trimeteţi centrului, ca şi noi să-i putem lumina. Dacă acum n' aţi ave vreme, nu-i târziu nici toamna. Cu-puteri unite, să conţinuăm numca apostolică. Şi dacă vom îndeplini şi veţi îndeplini consciencios datorinţa voastră, nu peste mult vom ajunge scopul şi şi lucrătorul va capăta atîta, cît i se cuvine după munca sa grea.

Agitaţi, lucraţi!

Ei.

Adĕverul ieşe odată la soare; ori şi cum să acopere nemernicii. Atît au lucrat, atîta au bolunzit poporul sĕrac, până cînd acum în urmă ci între ci s'au sfădit şi din sfada aceasta a eşit la iveală, că aşa numiţii Jakabokanyistii au furat din banii poporului sĕrac. In viaţă lor întreagă n'au făcut alt-ceva, decît au bolunzit fraţii nostri sudind şi blăstemând conducerea noastră, cu scopul, ca să reţină poporul dela organizare. Acum i-au ajuns soartea. Ei au dovedit, că minciunile acelea, cari din zi în zi noue ne-au ţipat în ochi, e cel mai mare adevĕr — dar numai ce privesce chiar pe ei.

Am scris deja mai de unezi, că secretariul lor din Arad cu numele Klopfstein Ernő cu o summă de bani a fugit în Svájcz. Domnul respectiv de bună samă se simţesce foarte bine în oare-care loc frumos bĕnd şi petrecĕndu-sĕ din filerii poporului sĕrac. Celalalt tâlhar e secretariul din Szombathely cu numele Andrássy. Şi acest om era conducĕtor, ce însă nu l'a impredecat într' aceea, ca şi el să fure.

Dar lucru cu mult mai mare s'a întêmplat aici în Pesta între conducĕtorii primi ai bolunziţilor Jakagokanyistii — cu conducĕtorul prim cu numele Izrael Kardos Jakab. Acest domn era membrul conducerei la partida Jakabokanyistilor, cassar şi directorul tuturor întreprinderilor partidei. El a manipulat banii, ce căpăta dela oamenii seraci bolunziţi, cari cu iubire şi încredere trimiteau filerii lor. Şi acum eşe la iveală, că domnul cassar nu sci da samă despre vreo- trei mii de coroane, care summă de banii lipsesce din cassa partidei. Summa e aşa de mare, că încă şi celoralalţi era cam mult şi simplaminte au ţipat pe Kardos din societatea lor frumoasă.

Pe aceste apoi Kardos în ziarele domnilor a edat o declaraţiune, în care recunosce, că-i adevĕrat, că a summă oare-care vre-o 2915 coroane lipsesc din cassa partidei, dar el înaintea conducerei a declarat, că va plăti summa aceasta şi i-a ameninţat, că de nu vor lăsa pe el în pace, el va sci ce să facă. Ziarul Jakabokanyistilor „Népszava" apoi a declarat, că da — banii lipsesc — dar acesta nu sĕ ţine de nime. Kardos în ziua următoare iară a declarat, că el a manipulat şi un fond secret de şeptezeci mii de coroane.

Din acest fond el a dat bani şi fără quitanţă şi conducerea partidei e mânios pe el chiar pentru aceea că el acest fond e manipulat foarte strict. „Pentru-aceste mĕ urmăresc ei — zice Kardos, — pentru aceste am fost constrins să păşesc afară din partidă, dar voi spune, oare au ei drept să fiă judecătorii mei. Pe aceasta declaraţiune nu-sciau ce spune şi n'având alta-ce de făcut au scris, că ei cu Kardos nu stau în voarbă, căci nu-i membrul partidei.

E dar lucru frumos fraţilor! Ei ţipă afară un conducĕtor al partidei, care într'o declaraţiune cu voarbe frumoase el însuşi spune, că a furat, dar nu numai el, ci şi ceialalţi. Şi e tac! N'au nici un cuvînt. Se tem.

Dar lucrul nu ve remâne numai aşa. Chiar în zilele de aproape a înterpellat un deputat în casa ţării, că pentru-ce lasă ministrul de înterne, ca ori-şi cine liber să fură banii poporului. De unde-i fondul secret de 70.000 coroane.

Ce va fi mai departe, noi nu scim încă, dar nici nu ne interesează prea mult. Constatăm, că ei pentru minciunile lor, cu care ne-au atăcat — au capătat pedeapsă cuvenită. Şi constatăm, că la Jakabokanyisti un conducĕtor poate fura mii şi mii fără să-i întâmple ceva. Şi acum întrebăm, oare fi va încă lucrător, care să-i creadă mişeilor!

Starea politică.

Proiectele de lege despre înbunătăţirea plăţii oficianţilor de tren şi despre pragmatica lor încă nu sunt votate. Croaţii ţin obstrucţiă, cum se ceade şi ce n'a fost, de cînd esistă camera deputaţilor, din zi în zi numai voarbă croată poţi auzi în casa ţării. Şi încă cît. Cîte unul voarbesce o şedinţă întreagă mai 5 ciasuri. E lucru de sine înţeles, că lucrul nu prea place guvernului, dar nici celoaralalţi deputaţi, cari ar dori deja, ca să meargăe acasă şi pentru obstrucţia croaţilor nu pot. Din aceste urmează, că croaţii sunt tractaţi într'un mod nici decît amabil şi vai lor, dacă numai în doue voarbe nu vorbesc despre obiectul proiectelor. Preşedintele îndată nu-l lasă să vorbească mai departe. Astfel apoi s'a întĕmplat, că într'o şedinţa mai dela 25 de deputaţi croaţi a retras cuvîntul.

Se aude de altfel, că guvernul şi croaţii vor

încheia totuși o pace oare-care. Rezultat pozitiv însă până acum nu-i.

Chiestiunea împăcării cu Austria e încă tot în acel ștadiu în care a fost. Adeca conferințe pe conferința fără un rezultat oare-care.

Lucru de notat e, că în sĕptemâna trecută vre-o sută de deputați, al căror conducĕtor ar fi deputatul Emilie Nagy pe neașteptate au înscris cîte-va propuneri în cartea de propunere al camerii deputaților. Propunerile aceste imbrăcate într'o formă plăcută ar servi interesele gazdilor. Observând machinațiunea aceasta deputatul Farkasházi și el a făcut cîte-va propuneri, apoi și fratele Mezőfi despre votul de alegere secret și egal, mai în urmă apoi deputatul Lengyel. Cu un cuvînt lucrul a stat așa, că dacă camera primesce propunerile aceste spre desbatare, camera ar avea lucru pe un an. Era dară mare turbarere și frică mai ales din partea guvernului. Dar precum s'au născut, așa au și perit propunerile — afară de propunerea fratelui Mezőfi, de care el va ave grijă. Pe indrumarea guvernului propunirele până pe un tîmp mai bun fură retrase.

Emoțiune mai mică cauza și vorbirea de tron ținută în parlamentul Austriei. Precum se scie în țara vecină acum erau alegerile și în parlamentul nou la deschidere impĕratul ținea o vorbire mai lungă, în care vorbire atinsă relațiunea Austriei față de țară noastră intr' un mod, ce nu corespunde stării unui stat independent, ca țara noastră. Vorbirea de tron fu pertractat în casa țării spre larg și deputatul Lengyel a și interpellat ministruprezidentul pentru gravamanele, ce conține vorbirea. Ministruprezidentul în respunsul seu a asigurat camera deputaților, că impĕratul nici decît nu atăca țara noastra, chiar din contra vorbirea aceasta accentuază, că Ungaria față de Austria e stat liber și independent. Respunsul minîstrupresidentului fu luat la cunoscința și astfel s'a finit și emoțiunea, ce cauza vorbirea de tron.

Tot-feluri.

Darányi se teme. Darányi, ministrul de agricultură „părintele oamenilor mici" sĕ teme. Sĕ teme de greva de seceriș și face tot posibilul, ca să impedece o grevă eventuală. Deși între lucrători nici voarbă nu-i despre o grevă. Linisce domnesce pretutindenea, căci rezultatul reu apasă oameni. Darányi totuși a trimis o epistoala secretă la oficiantul prim al fie-cărui comitat, în care dă îndrumări spre impedecarea grevei. Epistoala sună astfel:

In unele părți al țĕrii să poate observa, ca secerișul și est an va fi turburat. Și fiind-că deplinirea contractelor legate, munca celora, cari vreau să lucre în genere cursul linisțit al secerișului din punctul de vedere al păcii trebue asigurat, e datorința fie-cărui oficiant, ca interesul public să fiă asigurat cu atît mai vêrtos, căci grevele eventuale ar periclita secerișul liniștit și în alte părți al țării.

După aceea spre lung și larg vorbesce despre mijloacele, ce se iau în folosință. Intrebările de mai mare ponderozitate sunt următoarele: Incheiat au posesorii deja contract cu seceritorii? Oare împlini vor lucrătorii contractul? De cîte mașine de seceriș e lipsă în comitatul respectiv? Sunt în comitat lucrători în numĕr îndestulitor, cari eventual ar lucra, dacă unii n'ar ținea contractul? Posesorii se fac atenți, că în caz eventual ministeriul de agricultură îi va ajuta cu mașine și lucrători.

Așa se îngrijesce Darányi despre posesorii mari. Dar pentru-aceea el se numesce: părintele oamenilor mici!

Rușinea nouă al Jakabokanyistilor. Ministrul de înterne după a certetare o încetat Alianța zidarilor, care stă sub conducerea Jakabokanyistilor. Cauza e: că alianța respectivă a căpatat și a cerut bani dela lucrători, la cari nici decît n'are drept și banii astfel adunați conducere i-a folosit pe scopuri neiertate. Afară de aceea în manipulațiunea de bani se pot observa irregularități. Conducetorii interesați au voit să facă din aceste o chiestiune politică, ca astfel să abată atențiunea dela manipulațiunile lor păcătoase. Lucrul n'a reușit. Scrisorile cercetării fură trimis și la judecătoriă și încă se pot astepta lucruri foarte frumoase. Și pe lăngă toate aceste Sindicatul lucrătorilor de pămînt, care încă stă sub conducerea lor, nici decît nu vrea să țină adunare publică, în care să dee samă despre activitatea lui. Oare nu-i și acolo ceva bai?

Proiectul despre servitori în camera magnaților. După o pauză foarte lungă și camera magnaților ținu o ședință. Obiectul ședintei e: proiectul despre servitori, care după o desbatere de 2 ciasuri fu primit atît în general cît și detail. Ceva modificări de mai mică ponderanță, dar de sine s'ințelege tot spre reul servitorilor — erau primite și astfel în ințelesul legii proiectul va fi trimis inapoi camerii deputaților, ca să primească modificările. Nu poate fi îndoială, că vor fi primite și atunci nu lipsesce numai sancționarea regelui, ca proiectul să devină lege.

Hoțiă. Dușmanii nostri ne putĕnd alt-cum să ne strice au cumpărat pe bani un nemernic, cîne din cancelăria centrului a furat nisce scrisori. Nemernicul, precum din cercetarea de până acum se poate constata s'a furișat în localitatea secretariatului partidei și furând cam pe la 150 de epistoale din anul 1904 a fugit. E interesul nostru, ca să prindem hoțul. Chiar pentru-aceea, dacă cine-va s'ar făli înaintea fraților cu nisce epistoale dela noi, sau dacă le-ar și arăta, să luați dela el și să ne scrieți. Indată-ce von avea martori destui, vom lăsa să-l închidă. Căci de bună samă îl vor închide și nu

numai pe el, dar și pe nemernicul acela, care i-a dat sfatul. Pentru-aceea aveți grijă!

Emigrarea. Din Neu-York (America) se scriă, că numĕrul emigranților mai vîrtos ce privesce țara noastră, din zin în zi cresce într'un mod deja înfricoșat. Până acum într'o sĕptĕmână numĕrul era între 2—3000 de emigranți și numai în sĕptĕmână primă din luna. Mai era 4000. Acum însă în sĕptĕmâna trecută din Ungaria au sosit în New-Jork siasămiitreisute de oameni. Ce va fi capătul? Așa lasă să piară poporul chiar aceia, cari într'un mod oare-care totuși ar putea impedeca, ca țara să nu remâne făcă de lucrători.

Ministrul de interne despre emigrare. O deputațiă din Trencsén era mai deunezi la ministrul de interne contele Iuliu Andrássy. Fiind voarbă și despre emigrarea, ministrul făcu următoarea declarațiune notând tot-odată, că în tîmpul de aproape va așterne camerii proiectul despre emigrare. Declarațiunea sună cam astfel: De mult me ocup cu chiestiunea tristă al emigrării, care voi să regulez prin lege. Proiectul de lege nu poate atinge emigrarea în fie-care parte, dar voi cere îndreptățire, ca prin ordinațiuni să pot regula chiestiunea aceasta. Sciu, că și în Austria mulți lucrători de pămînt emigrează și guvernul va face tot posibilul, ca să-i rețină. Cu forță de sine s'înțelege nu putem, dar avem noi și alte mijloace. Cunosc și munca stricăcioasă al agenților de emigrare și pe acestia voi avea mare grijă.

Voarbă destul de frumosă. Dar că într' adevĕr cum e — bine scim.

Despre un popă sfînt. Popa cu numele Angyal Béla acum e închis deja. Prea măritul domn a comis nisce fapte, prin cari a venit în coatingere nici decît plăcută cu legea, care sună despre furt, defraudațiune și alta-ce. Cu un cuvînt a furat. În tîmpul ultim s'a purtat așa de reu, ca și eclesia din Kalocsa fu constrins, ca să-l eschidă. După-ce nici într'un loc n'a putut remâne și n'avea din ce să trăiască, pe un chambiu a falsificat numele alor doi cunoscuți ai sci și primind banii a fugit. Pe arătarea înstitului l'au prins chiar atunci cînd se petrecea mai bine într'o cafenea cu nisce dame.

De sine s'înțelege, că domnul popa, până cînd încă avea ocaziunea cu gură sângeroasă a vorbit contra socialistilor nemernici!

Din Alianță.

In ateniunea conducerei grupelor. Controlorii din centru din zi în zi sunt pe cale, ca să controleze grupele locale. Fiind-că nu se scie, cînd posesce controlorul, facem atent conducerea, ca scrisorile să fiă în rînd. La controlorea e destul, dacă-s de față președintele, cassarul și un controlor.

Fratele B. Kovács din *Tisza-Polgár* s'a pierdut cărticiea de membru cu numĕrul 105780. Cărticica s'a anullat.

Pe scisori, ce vin la noi în lucruri neoficiale numai atunci respundem, dacă respectivul a trimis steamplă pe respuns.

CRONICĂ.

—

Răsvrătiri în Rusia. In Rusia răsvrătirile n[u] se mai potolesc, ba în tîmpul din urmă se întin[d] și mai mult și se poate prevedea, că se vor întind[e] încă, fiindcă sămănăturile stau foarte slab în Rusia slab în Rusia de ameazăzi, care este grânarul împărăției și mult se amăresc oamenii pentru nelegiuiri și asupriri, dar când preste toate aceste ma[i] vine și foamea, s'a rupt de tot firul rădbărei. S'a[u] format aande de țărani, cari cu trieră împrejurările arzând și prădând. S'a trimis împotriva răsvrătiților armată de cazaci și infanterie.

Unde-i lucru.

Pentru cele mai jos scrise nu luăm asupr[a] noastră responsabilitatea nici într'o privință. Nu scim oare bunu-i lucrul, oare și acum sunt de lipsă lucrători. O comunicăm numai pentru aceea, ca ori-ș[i] care frate se poată face încercare:

Béruradalom Nagyszécsény, Bercsényi-u. 4[.] 55 de lucrători.

Fábián Soma, Zilah 15 lucrători la fabrici de țigle.

Contele Stefan Tisza, Ugra 20 lucrători pe lună.

PIAȚA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos	15 cor.	60 fil.		
„ „ „ mijlociu	15 „	20 „		
„ „ „ mai slab	14 „	90 „		
Secara, maja m. dela	12 cor.	65 fil.	—	12.95
Orz, „ „ „	12 „	30 „	—	12.90
Cucuruz, „ „ „	12 „	50 „	—	12.70
Ovăs, „ „	14 „	80 „	—	14.20

II. Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și in bani gata. —

Unsoare de Porc, dela	142 cor.	— 143 cor.
Slănină, ... „	110 „	— 115 „
Cartofi, ... „	2 cor. 70 fil.	— 4.60
Spirt, ... „	42.50 cor.	— 43 cor.

III. Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară)

Bătrâni	124—125 fileri kilogramul
Tineri	129—132 „ „

Bani, scrisori și tot-feluri sunt de a se adressa la

„Szabad Szó"

Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Tipografia Ranko Milics, Budapest, IX., Tompa-utca 1[.]